

«Αποκάλυψη της πνευματικής μας ιθαγένειας». Χρφ, 11σ., 1977. Εισήγηση στη Συνδιάσκεψη για την Παιδεία (Ένωση Δημοκρατικού Κέντρου, Ιωάννινα, 7 έως 9 Μαΐου 1977). | MIET, Αρχαία Παραστατικών Τεχνών ΕΛΙΑ | Αρχείο Κώστα Γεωργουσόπουλου

Γιώργος Δουατζής

Ο Κώστας Γεωργουσόπουλος με δικά του λόγια

Κείμενα

Η φίλια μου με τον Κώστα Γεωργουσόπουλο (Κ.Γ.) αριθμεί περί τις έξι δεκαετίες. Στο διάστημα αυτό, ανελλιπώς βρισκόταν κοντά μου, με συμβουλές στη νεότητά μου και με παντοειδή στήριξη στην ποιητική μου πορεία. Δεκάδες οι ομιλίες του σε παρουσιάσεις βιβλίων μου, πλήθος τα εγκωμιαστικά του σχόλια και οι παραινέσεις του. Του χρωστάω πολλά, από τότε που τον είχα δάσκαλο στην τελευταία τάξη του Λυκείου, τότε που πρωτοδίδαξε κι εκείνος. Έλεγε: «Νομίζω την πρώτη φορά που μπήκα σε τάξη είχα μαθητή τον Γιώργο Δουατζή».

Με συντρόφευε όποτε του το ζήτησα και όποτε δεν του το ζήτησα. Ταξίδευε και διανυκτέρευσε στην Πάτρα να με τιμήσει, να μιλήσει για το συγγραφικό έργο μου για μόλις δέκα λεπτά. Πάντα έτοιμος να με συνδράμει αγόγγυστα σε κάθε προσπάθεια, όπως και δεκάδες άλλους. Διότι ως γνήσιος δάσκαλος και ποιητής, υπήρχε μέσα από το δόσιμο.

Θεωρώντας αυτονόητο ότι ένα αφιέρωμα στον Κ.Γ. θα βριθεί εγκωμιαστικών σχολίων, λόγω της πολυδιάστατης προσωπικότητάς του, επέλεξα να δώσω ψήγματα δικών του ομιλιών από συνεντεύξεις που κατά καιρούς του είχα κάνει ως δημοσιογράφος.

Ιδιότητα που προτιμούσε: «Προτιμώ το δάσκαλος πάνω απ' όλα. Εξάλλου, εγώ είμαι από δασκαλογενιά. Ο πατέρας μου ήταν καθηγητής, ο παππούς μου δάσκαλος, ο αδελφός μου καθηγητής, η γυναίκα μου καθηγήτρια, είμαστε δασκαλογενιά. Έχω την εντύπωση ότι δεν θα μπορούσα να ζήσω πέραν απ' αυτή τη σχέση, μ' αυτή την πραγματική ερωτική σχέση που είναι το δούναι και λαβείν της εκπαίδευσης κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες και με οποιαδήποτε μορφή εκπαίδευσης. Ενώ οποιαδήποτε σχέση, όπου έρχεσαι σε επαφή με νέους ανθρώπους και που χρειάζεται να μεταγγίσεις την πείρα σου και να πάρεις από την φρεσκάδα των παιδιών».

Ανάμνηση παιδική: «Θυμάμαι, τη μόνη έντονη εικόνα που έχω από την παιδική ηλικία, την επιστροφή του αδελφού της μάνας μου από τον πόλεμο. Έρχεται τον Απρίλη του '41, αξύριστος, φοράει στρατιωτικά, μπήκε στο σπίτι και άρχισε να με πετάει στο ταβάνι και να με ξαναπιάνει πάλι και η μητέρα μου με δάκρυα να λέει, "σιγά θα το γεμίσεις ψείρες το παιδί". Αυτή η ατάκα, είναι η πρώτη που θυμάμαι στη ζωή μου».

Για τη μαθητεία του στη Σχολή του Ροντήρη: «Ήμουνα μαθητής του Ροντήρη και του Σιδέρη, του ιστορικού του Ελληνικού Θεάτρου, εκεί ήταν μια άλλη πρωτιά. Ήταν μεγάλη η χαρά μου γιατί πήρα άριστα. Η προηγούμενη φορά που είχε δώσει άριστα ο Ροντήρης σε μαθητή του ήταν ο Χορν. Στην Επιτροπή, όταν έδινε τις εξετάσεις, δήλωσα ευθαρσώς ότι δεν μ' ενδιαφέρει το θέατρο ως πράξη, με ενδιαφέρει ως θεωρία».

Για την πρώτη στιχουργική προσπάθεια: «Το 1962 είμαστε φαντάροι με τον Γιάννη Μαρκόπουλο. Γράφω δυο τραγούδια, τα μελοποιεί και βγήκε εις αναζήτηση εταιρείας. Ήταν πολύ μεγάλη εμπειρία, βρεθήκαμε σε ένα στούντιο να γράφουμε με έναν περίφημο λαϊκό συνθέτη, τον Τσετίνη, και τραγούδησε τα δυο πρώτα τραγούδια μας μία πολύ μεγάλη φωνή του λαϊκού τραγουδιού της εποχής εκείνης, η Βούλα Πάλα».

Για το ξεκίνημα ως θεατρικός κριτικός: «Πήρα ένα τηλεφώνημα από τον αείμνηστο Ανδρέα Δημάκο, διευθυντή του Βήματος τότε, ο οποίος με καλούσε να περάσω από το γραφείο του.

Έμεινα έκπληκτος όταν μου είπε ότι προσλαμβάνομαι ως κριτικός θεάτρου τη υποδειξει του Άγγελου Τερζάκη, που μόλις είχε αποχωρήσει από την ίδια θέση. Διαδέχθηκα τον Άγγελο Τερζάκη, τον Μάριο Πλωρίτη στην ίδια εφημερίδα, παλιότερα τον Μελά και πιο παλιά τον Φώτη Πολίτη. Αυτοί ήταν το παρελθόν της εφημερίδας και η μεγάλη ευθύνη μου».

Για την πρώτη φορά στην Επίδαυρο με μετάφραση δική του: «Ήταν το 1972 το καλοκαίρι, η Ηλέκτρα του Σοφοκλή. Ήταν η πρώτη φορά που έσπαγε το κατεστημένο του Εθνικού Θεάτρου. Για πρώτη φορά παιζόταν η Ηλέκτρα του Σοφοκλή και δεν ήταν η μετάφραση του Γρυπάρη. Ήταν για πρώτη φορά στην Επίδαυρο σκηνοθεσία του Σπύρου Ευαγγελάτου, σκηνογραφία του Γιώργου Πάντζα, μουσική του Δημήτρη Τερζάκη. Πρώτη φορά έμπαιναν στην Επίδαυρο ως ηθοποιοί τραγωδίας η Αντιγόνη Βαλάκου και ο Πέτρος Φυσσούν».

Για το ψευδώνυμο Κώστας Μύρης: «Το ψευδώνυμο εμφανίστηκε σαν ανάγκη μέσα στην επταετία. Όταν έγραφα μια ενότητα τραγουδιών, «Το Χρονικό», με τον Γιάννη Μαρκόπουλο. Ήταν πολιτικά τραγούδια, τα οποία καλύπταμε με το πρόσχημα ότι ήταν «Χρονικό» και δήθεν μιλούσαμε για το '45 ή το '22, ενώ μιλούσαμε για πράγματα σύγχρονα».

Για την πρώτη κριτική θεάτρου: «Αντικειμενική κριτική στην τέχνη δεν μπορεί να υπάρχει. Η πρώτη μου κριτική ήταν για τον θίασο του Στέφανου Ληναίου, που ήταν εκλεκτός φίλος. Ήμουνα πάρα πολύ αρνητικός, σκληρός. Ο Ληναίος αιφνιδιάστηκε όταν είδε το όνομά μου και το περιεχόμενο της κριτικής. Είχε πάγια συνήθεια όταν τελειωνε η παράσταση να συζητά με το κοινό. Ενοχλημένος, διάβασε την κριτική στο κοινό και ζήτησε τη γνώμη του. Το κοινό είπε ότι συμφωνεί με τον κριτικό. Σε τέσσερις ημέρες κατέβασε το έργο. Η πρώτη μου κριτική ήταν μοιραία και για μένα, ήταν ένα μάθημα του ποια ευθύνη αναλαμβάνεις κάνοντας αυτή τη δουλειά. Έχω συμβιβαστεί με την ιδέα ότι η σχέση κριτικής και τέχνης είναι μια σχέση λυκοφιλίας».

Για την τηλεόραση και τη γλώσσα: «Είναι πάρα πολύ άσχημα τα πράγματα, είναι πολύ μεγάλη η ευθύνη που έχουν αυτά τα Μέσα. Ειδικά στις μικρές ηλικίες η επιρροή είναι καταλυτική. Δεν υπάρχει έγνοια για τη γλώσσα, τα μηνύματα, το περιεχόμενό τους. Ακούγονται φοβερά τέρατα από την τηλεόραση, η οποία επιβάλλει γλωσσικό γούστο, έκφραση, ήθος, ύφος».

Αυτοκριτική: «Είμαι ήσυχος ότι κάνω ό,τι μπορώ καλύτερο απ' αυτά που ξέρω. Προσπαθώ να μην εκτίθεμαι σε χώρους, τρόπους, δραστηριότητες, που είναι πέρα από τον έλεγχό μου. Προσπαθώ να έχω γνώμη για τα πράγματα που ελέγχω, που έμαθα, που κατά κάποιον τρόπο αγαπώ. Ασχολούμαι μόνο με πράγματα που νοιάζομαι γι' αυτά, γι' αυτά μιλάω, αυτά διδάσκω, αυτά μεταδίδω, αυτές τις εμπειρίες κάνω λογοτεχνία, αυτές τις αγάπες μου κάνω επάγγελμα».

Για μένα ο Κ.Γ. δεν ήταν μόνο ο δάσκαλος, ο ποιητής, ο συγγραφέας, ο βαθύς γνώστης της αρχαίας μας γραμματείας, ο μεταφραστής, ο θεατράνθρωπος. Κυρίως, ήταν το σπάνιο δείγμα πνευματικού ανθρώπου, ο οποίος με τη στάση ζωής του κατέδειξε ότι αποτελεί χρέος κάθε σκεπτόμενου ανθρώπου να υπηρετεί στη ζωή αξίες. Κάθε δραστηριότητα, κίνηση, λέξη του, ήταν γόνιμη σπορά πολιτισμού, ανάδειξη ήθους, φωνή αφύπνισης, πνοή αισιοδοξίας. Η καρδιά του παλλόταν συνεχώς από δημιουργική έξαρση, εγρήγορση, για αγώνα εξύψωσης του ανθρώπου στον δρόμο της ελευθερίας, της λύτρωσης μέσα από τη γνώση και τον πολιτισμό.

[Ο Γ. Δουατζής είναι ποιητής, συγγραφέας, δημοσιογράφος.]